

● **O OPAKOVANÍ VO VÝVINOVOM PROCESĚ.*** — Zákon negácie je najmenej rozpracovaným zákonom materialistickej dialektiky. Možno preto viacerí filozofi aj nefilozofi pochybujú o jeho objektívnej povahe (a tak vlastne o jeho existencii) a jednotlivé jeho aspekty sú predmetom živých diskusií. Až došiel za najplnšie objasnený úsek v pôsobení tohto zákona možno pokladať moment dialektickej negácie a proces druhej negácie, ktorá na *kvalitatívne* vyššom vývinovom štádiu opakuje niektoré črty východiskového stupňa. To znamená, že zákon negácie negácie sa skúmal v rozpätí najmenej troch vývinových etáp kvalitatívne odlišných.

Nová práca prof. B. M. Kedrova pristupuje k osvetleniu tohto zákona z iného hľadiska. Obracia pozornosť na také črty, ktoré môžeme pozorovať v hociktorom vývinovom štádiu a v ktorejkoľvek oblasti objektívnej skutočnosti. Obrazne povedané odhaľuje „všedné“ stránky v pôsobení zákona negácie negácie, tie procesy opakovania, ktoré môžeme denno-denne pozorovať. Pravda, fakty, ktoré sa v knihe uvádzajú, nie sú samy osebe ničím novoobjaveným, sú to všeobecne známe veci. Nové je vo výklade prof. Kedrova to, ako ukazuje ich súvislosť s pôsobením zákona negácie negácie a súčasne s pôsobením iných zákonov dialektiky. Kriticky rozoberá niektoré nesprávne názory na procesy opakovania v neživej i živej prírode, ako aj v spoločnosti a ľudskom myslení a presvedčivo ukazuje, ako metafyzické ponímanie týchto procesov vedie k metafyzickému nedialektickému chápaniu negácie.

Bohatý materiál, na ktorom autor demonštruje rozličnú povahu opakovacích procesov a ich súvislosť so zákonom negácie negácie dokazuje súčasne objektívnu povahu tohto zákona, jeho všeobecnú platnosť a ilustruje nie-

ktoré nové črty v jeho pôsobení. A predsa nie v tomto je ťažisko knihy. Hlavnú pozornosť prof. Kedrov venuje metodologickým záverom z poznaných čít v pôsobení zákona negácie negácie. Tieto závery sa týkajú tak prírodných ako aj spoločenských vied. Tak napr. keď autor dokázal, že opakovanie v podstate rovnakých javov na tom istom vývinovom stupni súvisí s pôsobením určitého objektívneho zákona, ukazuje, že zopakovanie vedeckého experimentu, ktorý pôsobenie tohto zákona odhaľuje a využíva, stáva sa kritériom správnosti vedeckého pokusu. Mimoriadny význam majú metodologické dôsledky preberaných aspektov zákona negácie negácie pre spoločenské vedy a najmä pre pedagogickú prax. Kritizuje buržoázne teórie, ktoré odmietajú pôsobenie všeobecných objektívnych zákonov v spoločnosti a absolutizujú individuálne odlišnosti historických udalostí. Pôsobenie zákona negácie negácie skúma vo vzťahu ku kategóriám logického a historického a z toho vyvodzuje významné metodologické závery pre logickú stavbu učebníc a pre postup pri osvojovaní si problematiky jednotlivých vedeckých disciplín.

Kniha prof. B. M. Kedrova nielenže osvetľuje nové stránky v pôsobení zákona negácie negácie, ale po prvý raz upozorňuje na zaujímavé a dôležité metodologické otázky, spojené s jeho pôsobením. Preto má čo povedať nielen špecialistom v oblasti zákona negácie negácie, ale aj tým, ktorí sa zaujímajú o metodologické a pedagogicko-vyučovacie otázky.

(ef)

● **K AKTUÁLNYM PROBLÉMOM FYZIKY.**

— Časopis *La Pensée*, júl-august 1961 prináša obsiahlu štúdiu F. Lurçata o filozofických otázkach súčasnej fyziky pod názvom *Úvahy o elementárnych časticiach*. Sleduje vývin názorov na elementárne častice od 20. rokov nášho storočia až po najnovšie objavy v tejto oblasti. Vývoj týchto názorov odohráva

* B. M. Kedrov, *O povtoriajennosti v processe razvitaja*, Moskva, Gospolitizdat 1961, 146 strán, brož.